

Nr. Prot.
Nr. Dok. 202000114/2

Tiranë ___/___/2020

Lënda: *Rekomandime për inspektimin e kryer në Stacionin e Policisë Kufitare dhe Emigracionit në Kapshticë, Korçë.*

Drejtuar: **Arben JOCO**
Drejtor i Drejtorisë Vendore të Policisë Kufitare dhe Emigracionit

KORCË

Për dijëni: **Eduart MERKAJ**
Drejtues i Lartë i Policisë Kufitare dhe Emigracionit

TIRANË

Të nderuar zotërinj,

Avokati i Popullit, në rolin e Mekanizmit Kombëtar për parandalimin e torturës, trajtimit ose dënimit të egër, çnjerëzor ose poshtërues, në vijim Mekanizmi Kombëtar¹, bazuar në nenin 19/1 të Ligjit nr. 8454, datë 04.02.1999, "Për Avokatin e Popullit", i ndryshuar, kreu një inspektim në Stacionin e Policisë Kufitare dhe Emigracionit në Kapshticë, Korçë. Inspektimi u krye në datën 25.09.2019, sipas një Plani Inspektimi të miratuar nga Avokati i Popullit. Në përbërje të grupit inspektues bënin pjesë z.Besnik Deda, z.Genci Tërpo dhe z.Alfred Koçobashi, znj. Nertila Qafzezi me detyrë Nd/Komisionerë pranë Mekanizmit Kombëtar.

Inspektimi ishte periodik dhe kishte si qëllim këqyrjen e ambienteve ku mbahen dhe trajtohen personat e shoqëruar në pikën e kalimit të kufirit në Kapshticë, verifikimin e dokumentacionit dhe procedurave për respektimin e të drejtave të qytetarëve shqiptar dhe të huaj që kalojnë në pikën kufitare, të drejtat e personave të riatdhesuar nga policitë e vendeve të tjera, kushtet e qëndrimit të tyre, monitorimin e sjelljes së punonjësve të policisë me qytetarët, si dhe zbatimin e rekomandimeve të Institucionit të Avokatit të Popullit në inspektimet e mëparshme.

¹ Neni 74/1 i ligjit nr. 8328, datë 16.04.1998, "Për të drejtat dhe trajtimin e të dënuarve me burgim dhe të paraburgosurve", i ndryshuar.

Institucioni i Avokati i Popullit, pasi u njoh me konstatimet e grupit të inspektimit, ka detyrimin kushtetues dhe ligjor t'ju parashtrijë konkluzionet përfundimtare si më poshtë.

Shënime të përgjithshme

Në përputhje me metodologjinë e zhvillimit të inspektimit në institucionet ku mbahen e trajtohen shtetasit e privuar nga liria, grupi i inspektimit u takua me drejtuesin e pikës kufitare të Kapshticës z.Emiliano Resulaj i cili u vu në dijeni lidhur me qëllimin e inspektimit. Drejtuesi i institucionit dhe punonjësit e policisë kufitare të cilët u kontaktuan nga grupi i inspektimit, u treguan bashkëpunues dhe transparentë gjatë vizitës inspektuese dhe komunikimit për çështje që lidheshin me objektin e inspektimit.

Grupi i inspektimit, pasi mori informacionin e nevojshëm, vizitoi ambientet e shoqërimit në pikën e kalimit të kufirit në Kapshticë, inspektoi zyrat e punës të punonjësve të policisë, si dhe këqyri dokumentacionin përkatës ku pasqyroheshin veprimet e kryera me personat e shoqëruar, të arrestuar/ndaluar apo të riatdhesuar.

Ky stacion i Policisë Kufitare është pjesë dhe vartësi e Drejtorisë të Policisë Kufitare të Qarkut Korçë. Stacioni vepron me struktura dhe logjistikes pranë pikës së kalimit kufitar Kapshticë dhe Stacionit të Policisë Kufitare Kapshticë, 2 km larg pikës së kalimit kufitar të vendosur në një godinë në vete. Pranë pikës së kalimit kufitar përveç kioskave të kontrollit të pasaportave dhe personelit përgjegjës për këtë funksion, në godinën kryesore të kësaj pike kalimi gjendeshin dy zyra të pajisura me teknologjinë e informacionit (sistemi TIMS) dhe personelin e specializuar për të identifikuar dhe proceduar lidhur me rastet e paraqitura problematike në momentin e hyrjes në territorin Shqiptarë pranë Kioskave të kontrollit.

Lidhur me rastet e identifikuar dhe konsultuara në sistemin TIMS nga ana e personelit të Policisë Kufitare për personat me probleme dokumentacioni, persona të shpallur në kërkim policor, persona të cilët kishin kaluar kufirin ilegalisht, të deportuar apo të larguar nga vendet e luftës në kërkim të statusit të refugjatit, merreshin masat e transportimit të tyre për veprime të mëtejshme pranë Stacionit të Policisë Kufitare të sipërpërmendur. Në këtë stacion policie kishte 2 dhoma intervistimi të pajisura me teknologjinë e informacionit (sistemi TIMS) dhe personelin e specializuar intervistues. Gjithashtu kishte dhe dy dhoma shoqërimi (njëra për meshkuj dhe tjetra për gra). Dhomat e shoqërimit ishin të pajisura me orënditë minimale për një qëndrim deri në 10 orë sipas ligjit. Përgjithësisht brenda kësaj kohe kryheshin të gjitha veprimet e duhura dhe personat liheshin të lirë apo shoqëroheshin pranë komisariateve apo institucioneve përkatëse. Në momentin e inspektimit nuk kishte persona të deportuar nga shteti Grek. Në dhomat dhe korridoret e Stacionit të Policisë nuk mungonin posterat me të drejtat e personave të shoqëruar apo informacion informues lidhur me të drejtën për të kërkuar statusin e azilkërluesit/refugjatit.

Megjithatë personeli intervistues kishte formularë për kërkimin e statusit të refugjatit dhe sipas tyre i viheshin në dispozicion së bashku me sqarimet e duhura të gjithë të interesuarve. Grupit inspektues iu bë me dije se ditët e fundit nuk kishte pasur raste të personave jo Shqiptarë të cilët të kishin kaluar kufirin shtetëror pranë kësaj pike kufitare në kërkim të këtij statusi.

Grupi monitorues u njoh me punën e bërë dhe praktikat e ndjekura në këtë pikë në raste të problemeve me kategori të ndryshme. Një nga kategoritë më shqetësuese ishte ajo e personave të deklaruar si të papranuar apo të papranueshëm në territorin grek për shkak të pamjaftueshmërisë së mjeteve financiare, pamjaftueshmëri që konstatohet nga pala greke mbi arsyetimin e diskutueshëm se personi, sipas rregullave të zonës Schengen, duhet të këtë me vete apo të disponueshme një shumë specifike për kalimin e kufirit.

Mjediset e shoqërimit dhe ambientet e punës të punonjësve të policisë ishin të ndërtuara sipas standardeve të përcaktuara në aktet ligjore dhe nënligjore, për këtë qëllim.

Ambientet e shoqërimit dhe kushtet e tyre

Siç e përmendëm edhe më lart, ambienti i shoqërimit në Stacionin e Policisë Kufitare në Kapshticë ishte ndërtuar sipas parashikimeve në procedurat standarde “*Rregullat teknike të shoqërimit në polici*”, miratuar me Urdhrin e Drejtorit të Përgjithshëm të Policisë së Shtetit nr. 306 datë 31.03.2016.

Lidhur me rastet e identifikuar dhe konsultuara në sistemin TIMS nga ana e personelit të Policisë Kufitare për personat me probleme dokumentacioni, persona të shpallur në kërkim policor, persona të cilët kishin kaluar kufirin ilegalisht, të deportuar apo persona të ikur nga vendet e luftës në kërkim të statusit të refugjatit, ata dërgoheshin në mjedisin e pritjes të përmendur më lart.

Në këtë mjedis apo qendër të vogël pritje kishte 2 dhoma intervistimi të pajisura me teknologjinë e informacionit (sistemi TIMS) dhe personelin e specializuar intervistues. Gjithashtu kishte dhe 2 dhoma shoqërimi (njëra për meshkuj dhe tjetra për gra dhe të mitur).

Grupi monitorues u njoh edhe me 2 mjediset që përdorehin për izolimin e personave të ndaluar apo me personat që shkaktonin probleme gjatë qëndrimit në këtë mjedis pritje. Dritaret e dhomave të shoqërimit ishin me përmasa të tilla që krijonin mundësinë për realizimin e ajrimit e ndriçimit të plotë natyral. Gjithashtu, ishte instaluar dhe sistemi i ndriçimit që furnizohej nga rrjeti elektrik.

Dritaret ishin me xham, por në pjesën e jashtme të siguruara dhe me skarë hekuri, me qëllim parandalimin e ndonjë mundësie largimi apo arratisje të personave të shoqëruar në këto mjedise.

Skara e hekurit ishte vendosur në mënyrë të tillë që ajo të mos pengojë hyrjen e plotë të ajrit dhe ndriçimit natyral. Ky lloj standatdi përcaktohet dhe në rregullat teknike të shoqërimit në polici, ku thuhet se: “*Dritaret e këtyre mjediseve të jenë të siguruara me qëllim parandalimin e largimit apo arratisjes së personave të shoqëruar nga këto mjedise*”².

Në momentin e inspektimit, mjedisi i shoqërimit ishte i pajisur me orenditë e nevojshme si tavolina, stola dhe karrige për qëndrimin ulur të shtetasve të shoqëruar.

² *Kreu VI, pika g, “Rregullat teknike të shoqërimit në polici”, miratuar me Urdhrin e Drejtorit të Përgjithshëm të Policisë së Shtetit nr. 306 datë 31.03.2016.*

Gjithashtu, gjatë inspektimit rezultoi se, dyert e dhomave të shoqërimit ishin me strukturë të rregullt. Dyert ishin të pajisura me bravë të rregullt dhe me çelës. Rregullat teknike dhe standardet që kanë të bëjnë me shoqërimin, mbajtjen dhe trajtimin e personave në mjediset e policisë, parashikojnë marrjen e masave ndaj personave të shoqëruar që duhet t'u krijohen kushte të nevojshme të përshtatshme të ndryshme nga ato të dhomave të sigurisë. Por, mbi të gjitha ambienti dhe kushtet materiale në dhomat e shoqërimit, duhet të jenë të tilla garantojnë sigurinë dhe trajtimin njerëzor të këtyre personave.

Lidhur me çështjen e sigurisë të këtyre personave, në procedurën standarde mbi rregullat teknike të shoqërimit në mjediset e policisë, thuhet shprehimisht se: *“Në të gjitha mjediset (shoqërimit) të mos mbahen sende apo mjete të tilla që mund të shërbejnë për kryerjen e vetëvrasjeve apo për kundërveprim ndaj punonjësit të policisë”*³. Mjedisi i shoqërimit dhe ambientet e tjera ishin të lyera dhe të pastra nga ana higjieno-sanitare. Në ambientet e shoqërimit të Pikës së Kalimit të Kufirit në Kapshticë ishte instaluar një sistem i pjesshëm i monitorimi me kamera me qëllim mbajtjen në vëzhgim të ambienteve hyrëse të godinës, por mungonte vëzhgimi në koridorin e ambienteve të shoqërimit.

Avokati i Popullit e konsideron procesin e monitorimit filmik një element parësor si një standard ndërkombëtarë për mbrojtjen e të drejtave dhe lirive të njeriut, pasi ka efekt parandalues për kryerjen e veprave të dhunshme dhe të dënueshme, si nga ana e të shoqëruarve, ndaluarve e arrestuarve, ashtu dhe nga vetë punonjësit e policisë së shtetit ndaj tyre.⁴

Në zyrën e punonjësit të informacionit, kishte libër për evidentimin e personave të shoqëruar me shënimet përkatëse. Libri ishte i sekretuar dhe ishte i plotësuar sipas rubrikave. Procedurat e evidentimit të veprimeve që janë kryer me personat e shoqëruar ishin kryer nga punonjësi i policisë që ka punuar dhe sqaruar çështjen, ndërsa hedhja e të dhënave në regjistër dhe në sistemin elektronik të të dhënave ishte kryer nga punonjësi i policisë të shërbimit të informacionit në pikën e kalimit të kufirit.

Në kohën e kryerjes së inspektimit nuk kishte asnjë person të shoqëruar.

Ambientet e qëndrimit të shtetasve të riadhesuar

Në Pikën e Kalimit të Kufirit Kapshticë, riadhesohen në mënyrë periodike nga policia e vendeve të tjera (Greqia) shtetas shqiptarë. Personat e riadhesuar regjistroheshin në librin përkatës dhe intervistoheshin të gjithë nga punonjësit e policisë të këtij stacioni .

³ *Kreu VI, pika f, “Rregullat teknike të shoqërimit në polici”, miratuar me Urdhrin e Drejtorit të Përgjithshëm të Policisë së Shtetit nr. 306 datë 31.03.2016.*

⁴ *“Një sistem i monitorimit të vazhdueshëm i standardeve dhe procedurave të intervistave të policisë duhet vënë në zbatim, po ashtu; kjo kërkon një regjistrim të saktë të intervistave të personave në ambientet e policisë, të cilat, nëse është e mundur duhet të zhvillohen me pajisje regjistruese elektronike (audio dhe/video). Duhet të kërkohet që të regjistrohen në mënyrë sistematike koha kur ka filluar dhe mbaruar intervista, ndonjë kërkësë të bërë nga i ndaluari gjatë intervistës, si dhe të personave të pranishëm gjatë çdo interviste.” CPT’ reports; Armenia: Visit 2010[par.18]*

Ndërkohë ndaj tyre bëheshin edhe verifikime nëpërmjet organeve të policisë sipas vendbanimit përkatës. Sipas punonjësve të policisë, koha e qëndrimit në komisariat e këtyre personave shkonte nga 2 – 4 orë.

Në dhomat dhe korridoret e stacionit të policisë në vendkalimin kufitar ishin posterat me informacion informues lidhur me të drejtën për të kërkuar statusin e refugjatit. Gjithashtu personeli intervistues kishte formularë për kërkimin e statusit të refugjatit dhe sipas tyre i viheshin në dispozicion së bashku me sqarimet e duhura të gjithë të interesuarve.

Këta formularë plotësoheshin si pjesë e procedurës së përzgjedhjes e cila synon kategorizimin e personave jo shtetas shqiptarë që ndalohen nga policia, në emigrantë ekonomikë të cilët pranojnë të kthehen vullnetarisht në vendin e tyre e kërkojnë për këtë ndihmën e IOM, në persona të trafikuar apo në rrezik trafikimi dhe në azilkërkues.

Në rastin e konstatimit në pikën kufitare apo në kufirin e gjelbër të personave jo shtetas shqiptarë të cilët nuk plotësonin kushtet për hyrje apo qëndrim në territorin shqiptar, ata intervistoheshin edhe nga specialistët e Drejtorisë Rajonale në Korçë dhe pastaj dërgoheshin ose në Qendrën e Pritjes së Azilkërkuesve në Babrru, Tiranë, ose në Qendrën e Mbyllur për të Huajt e Parregullt në Karreç, Durrës. Lidhur me parapergatitjet për një fluks të shtuar migratorë në këtë pike kalimit kufitare ishin duke u marrë masa për instalimin e ambienteve shtese të akomodimit në kontenierë pranë këtij Stacioni të Policisë

Në momentin e inspektimit nuk konstatuam persona të riatdhesuar në ambientet e këtij institucioni, ndaj grupi i inspektimit nuk mundi të zhvillojë intervista në lidhje me problematikat që ata i shqetësojnë. Por, lidhur me këtë çështje, Institucioni i Avokatit të Popullit sjell në vëmendje kërkesat e nenit 109/1/f të ligjit nr.108/2014 “Për Policinë e Shtetit”, në cilin parashikohet e drejta e punonjësit të policisë që të shoqërojë personat në ambientet e Policisë, për hyrje të paligjshme në kufirin shtetëror, si dhe në rastet e dëbimit ose ekstradimit.

Në pikën 5 të po këtij neni, thuhet shprehimisht se: *“Punonjësi i policisë, dokumenton në proces-verbal veprimet e kryera me personin e shoqëruar. Procesverbali nënshkruhet në fund të çdo flete nga punonjësi i policisë që ka kryer veprimet dhe personi i shoqëruar. Një kopje e procesverbalit i vihet në dispozicion personit të shoqëruar.”*

Për sa më sipër, me qëllim zgjidhjen e problemeve të konstatuara gjatë këtij inspektimi, bazuar në pikën 3 të nenit 63 të Kushtetutës ku parashikohet se: *“Avokati i Popullit ka të drejtë të bëjë rekomandime dhe të propozojë masa kur vëren shkelje të të drejtave dhe lirive të njeriut nga administrata publike”* dhe në bazë të nenit 21/b të ligjit nr. 8454 dt.04.02.1999 *“Për Avokatin e Popullit”*, i ndryshuar, ku përcaktohet se: *“Avokati i Popullit paraqet rekomandime për vënien në vend të së drejtës së shkelur tek organi administrativ, që, sipas tij ka shkaktuar shkelje të të drejtave dhe lirive”,*

REKOMANDOJMË :

1. Marrjen e masave të nevojshme për realizimin e dhomës së tretë për shoqërimin e të miturve në Pikën e Kalimit të Kufirit Kapshticë sipas standardeve.

2. Marrjen e masave të menjëhershme për mbajtjen dhe përditësimin e një liste përkthyesish për gjuhët kryesore nga vijën të huajt e parregullt në çdo pikë kalimi kufitar.
3. Marrjen e masave për garantimin e dhënies të dokumenteve dhe regjistrimin e të dhënave të shtetasve të riatdhesuar në pikën e kalimit të kufirit.
4. Marrjen e masave për monitorimin e plotë me kamera të të gjitha ambienteve ku mbahen persona të privuar nga liria ne Stacionin e Policisë Kufitare Kapshticë.

Për qëndrimin dhe masat që do merrni në zbatim të këtij rekomandimi, të vihemi në dijeni brenda afatit 30 ditorë, sipas nenit 22 të Ligjit Nr. 8454 dt.04.02.1999 “Për Avokatin e Popullit”.

Duke besuar në mirëkuptimin dhe bashkëpunimin tuaj,

KOMISIONERI

ERMONELA XHAFA